

Handläggare
Josefin Lokvist
Telefon: 08-50812197

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
19 september 2024

Reviderade riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och unga

Remiss från Kommunstyrelsen KS 2024/667

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Nuvarande riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och ungdomar är från 2012 och behöver uppdateras så att de överensstämmer med aktuellt regelverk. Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i staden när det gäller utredning, bedömning och tillgång till de insatser som erbjuds från socialtjänstens sida. Ett mål med riktlinjerna är att de ska erbjuda ett tydligt och konkret stöd i det dagliga arbetet med målgruppen men ändå innehålla viss grundläggande information. Riktlinjerna baseras på gällande lagar, föreskrifter och allmänna råd. De anknyter även till andra riktlinjer i staden, till policydokument och andra övergripande dokument. I förslaget till nya riktlinjer finns tydligare hänvisningar till föreskrifter, allmänna råd och handböcker i syfte att underlätta för läsaren att hitta fördjupad information.

Förvaltningen är positiv till förslaget på reviderade riktlinjer gällande ensamkommande barn och unga och uppfattar att de ändringar och uppdateringar som gjorts förtydligar handläggningen kring målgruppen. Det är positivt att ensamkommande barn som är asylsökande, massflyktingar, kvotflyktingar och papperslösa har inkluderats i riktlinjerna.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet Reviderade riktlinjer för handläggning gällande ensamkommande barn och unga till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast 1 oktober 2024. Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret samt

stadsdelsnämnderna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Skarpnäck, Hägersten-Älvsjö och Järva.

Ärendet

Nuvarande riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och ungdomar är från 2012. Ny lagstiftning och föreskrifter har trätt i kraft inom flera delar av området för barn och unga inom individ- och familjeomsorgen. Socialstyrelsen har också gett ut nya vägledningar och handlägningsstöd som påverkar arbetet. Utifrån detta finns ett behov att uppdatera Stockholms stads riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och unga så att de överensstämmer med det aktuella regelverket.

Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning i arbetet samt bidra till en likställd handläggning för målgruppen. I dessa riktlinjer beskrivs främst vad som specifikt rör ensamkommande barn och unga och ska därför ses som ett komplement till andra riktlinjer i Stockholms stad. Ensamkommande barn omfattas av samma regelverk när det gäller skydd och stöd som andra minderåriga. Samtidigt behöver socialtjänsten ta hänsyn till den specifika situation som ensamkommande barn befinner sig i samt regelverk som specifikt påverkar ensamkommande barns villkor. Socialförvaltningen har reviderat riktlinjerna i samarbete med stadsledningskontorets social- och skoljuridiska enhet vid juridiska avdelningen. Vidare har stadens chefer inom verksamhetsområdet under revideringsarbetet fått inkomma med inspel och synpunkter angående vad de saknar eller anser behöver förtydligas i nuvarande riktlinjer och utifrån detta inkluderades ensamkommande barn som är asylsökande, massflyktingar, kvotflyktingar och papperslösa.

De senaste åren har flera ändringar och uppdateringar skett i regelverken och rekommendationerna rörande socialtjänstens handläggning av barn- och ungdomsärenden. Förslaget till nya riktlinjer har uppdaterats i enlighet med de nya regelverken och rekommendationerna. Syftet med riktlinjerna är att säkerställa likabehandling i staden samt ge stöd i det praktiska arbetet med att tolka lagstiftning och regelverk. För att förenkla för läsaren har riktlinjernas struktur setts över och i förslaget finns också tydligare hänvisningar till bland annat Socialstyrelsens föreskrifter, allmänna råd och handböcker i syfte att göra det lättare att hitta fördjupad information.

Följande grupper av ensamkommande barn och unga inkluderas i dessa riktlinjer:

- barn och unga som är asylsökande

- barn och unga som varit asylsökande och fått tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd
- barn och unga som är kvotflyktingar
- barn och unga som är massflyktingar
- barn som är papperslösa
- barn som är EU/EES- medborgare utan uppehållsrätt eller uppehållstillstånd

Skillnader mot nuvarande riktlinjer

Riktlinjerna har främst reviderats så att innehållet stämmer överens med aktuell lagstiftning och praxis. I revideringen har det även gjorts en översyn av om någonting saknas eller behöver förtydligas i riktlinjerna. Dispositionen har ändrats, texterna har uppdaterats och nya avsnitt har lagts till för att göra dokumentet mer användarvänligt. På vissa delar har information kortats ned med hänvisning till att mer information finns i andra källor, till exempel lagstiftning, förarbeten eller Socialstyrelsens handböcker. I dessa riktlinjer beskrivs främst vad som specifikt rör ensamkommande barn och unga och ska därför ses som ett komplement till andra riktlinjer i Stockholms stad gällande barn och unga. Därför har text som rör generell barn- och ungdomshandläggning tagits bort ur detta förslag till reviderade riktlinjer och istället framgår tydliga läshänvisningar i de olika kapitlen. Syftet med detta är att riktlinjerna inte ska bli för omfattande och att de inte ska behöva uppdateras lika ofta.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab- och kansli i samverkan med sociala avdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 9 september 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till förslaget på reviderade riktlinjer gällande ensamkommande barn och unga och uppfattar att de ändringar och uppdateringar som gjorts förtydligar handläggningen kring målgruppen. Det är positivt att ensamkommande barn som är asylsökande, massflyktingar, kvotflyktingar och papperslösa har inkluderats i riktlinjerna. Genomgående i dokumentet finns länkar till viktiga föreskrifter, styrande/stödjande dokument och överenskommelse som ger möjlighet till fördjupning inom området och underlättar inhämtning av information.

Förvaltningens enda synpunkt är att riktlinjerna skulle kunna understryka socialtjänstens ansvar att informera och stötta ensamkommande ungdomar inför att de ska bli självförsörjande för att öka medvetenheten och förmåga att planera för sin ekonomi.

Barnrättsanalys

Enligt artikel 3.1 i barnkonventionen "ska vid alla åtgärder som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa". I socialtjänstlagen (SoL) och lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) finns bestämmelser som går ytterligare ett steg längre vad gäller barns rättigheter, där framgår att "vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn ska vad som är bäst för barnet vara avgörande". Kommunfullmäktige i Stockholms stad har antagit program för barns rättigheter och inflytande. Utöver programmet finns även ett stödmaterial för att pröva barnets bästa samt stödmaterial för barnrättsperspektiv inom socialtjänsten där ensamkommande och nyanlända barn särskilt uppmärksammas. Förvaltningens uppfattning är utifrån detta att en individuell prövning av barnets bästa kommer att genomföras i varje enskilt ärende där föreslagna riktlinjer tillämpas.

Jämställdhetsanalys

Det är fler pojkar som kommer till Sverige som skyddsökande utan vårdnadshavare. Av den anledningen berörs fler pojkar av ärendehandläggningen för ensamkommande barn och unga än flickor. I riktlinjerna finns ett kapitel om ensamkommande barn och ungas särskilda utsatthet. Denna utsatthet kan se olika ut för flickor och pojkar och kapitlet har delats upp i fler underrubriker som människohandel, hedersrelaterat våld och förtryck och barn som försvinner. Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning i det praktiska arbetet i olika situationer med att bedöma skyddsbehov i de individuella bedömningar som alltid ska göras. Förvaltningen uppfattar därför att förslaget till riktlinjer inte får någon avsevärd påverkan på förhållandet mellan kön eller jämställdhet.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Alexandra Wynn
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Maria Klemets Hellberg
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Reviderade riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och unga.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Alexandra Wynn, Stadsdelsdirektör	2024-09-02
Maria Klemets Hellberg, Avdelningschef	2024-09-01